

Túszok

Szemerklét az eső. Talán hó is akadt az apró, sűrű ködre hasonlító cseppek között. A novemberi hidegben türelmetlenül topogott a lány. Nem az időjárás zavarta, a rossz látási körülmények inkább kedvére voltak. De még mindig nem érkezett meg a suszterinas, akinek hírt kellett hoznia Istvánról. Titokzatos módon csak Kollár cipész főutcai műhelyébe érkeznek hírek a határ másik oldaláról. A hatóság emberei éberen figyelik a környéket, zaklatják a mestert és segédeit; kevés sikerrel. Az öreg egykor a zsandárok eszén is túljárt, ezekkel még könnyebben kibabrál. Nem lehet pontosan tudni, meddig terjednek a kapcsolatai, de sokfelől hallani, hogy a haszon érdekében mindkét oldallal együttműködik. És ma délelőtt üzent Máriának, hogy estére legyen a parkban, mert az inasa hírt visz Istvánról.

A lány otthon azt mondta, hogy egy barátnőjéhez megy. Ezt az aggódó szülők természetesen nem hitték el, hiszen az elmúlt napokban ők is látták gyötrődését és bánatát, mégsem szóltak semmit. Lányuk már a polgári iskolában is határozott, magabiztos egyéniség volt, s döntéseit mindig önállóan hozta meg. Szerelmi ügyeibe a szemérmesebb természetű szülők végképp nem akartak beleszólni. Apja egy alkalommal annyit mégis megjegyzett, hogy István jobban is vigyázhatott volna, amikor tisztességesnek aligha mondható ügyekbe keveredett. Ezzel Mária egyet is értett, hozzátéve, hogy a fiú nem jókedvéből vállalta ezt.

Most nagy várakozással ment a javasolt helyszínre, mert már tíz napja semmi hír nem volt Istvánról. Azóta állandó szorongással küszködött. Nem kételkedett benne, hogy kedvese elhatározásánál valamilyen kényszerhelyzet állhatott elő, de talán ki lehetett volna térni valahogy előle. Azt sem tudta pontosan, hogy milyen feladatot kapott, mert csak annyit mondott neki a fiú, hogy fontos híreket közvetít, amikről senkinek nem szabad beszélnie. Félt is emiatt, mert nagyon szerette Istvánt. Szakítani az istenért sem tudott volna vele, hiszen kamaszkorától rajongott a fiúért. A szerelem a legtöbb embernél a félelemnél is nagyobb úr, és így volt az ő esetében is.

A néhány kilométerre húzódó országhatárt a túloldalon felszántották és elaknásították, a gyilkos mezőt pedig szögesdrót háló fogta közre. A vasfüggönyként emlegetett szörnyű akadályon talán még a madár sem repülhetett át. Mégis akadtak néhányan, akik kényszerből vagy más indíttatás okán rést találtak rajta, és a halálveszély ellenére is különböző küldetéseket teljesítettek.

Mária nem tudta pontosan, hogy kinek a megbízásából dolgozik István, mert hát nem árulhatott el részleteket. Arról azért megnyugtatta, hogy nem csempészet van a háttérben. Eddig csak egy-két alkalommal volt távol néhány napot. A legtöbbször feladatvállalása csupán néhány órát vett igénybe. Ezúttal azonban már tíz napja nem jött meg. Valakitől olyasmit hallott, hogy a magyarországi oldalon több kémét és csempészt elfogtak, és valahova elhurcolták őket. Mária elképzelte a fiút a határörök gyűrűjében. Ez a gondolat nem volt annyira szörnyű, mert csak sikerülne neki szabadulni. Attól azonban nagyon megrémült, mikor maga előtt látta, hogy István taposóaknára lép és a levegőbe repül. El akarta magától taszítani a szörnyű gondolatot, de nemigen sikerült neki.

Ahogy húzódott a várakozási idő, mert a suszterinas csak nem érkezett meg, Mária idegessége a kétségbeesésig fokozódott. Már nem topogott és nem járkált, fel-le futkosott a parkban. Egyszerűen képtelenné vált leplezni a belső feszültséget. Egy ideig szerencséje volt, mert nem járt arra senki. Az rossz időjárás a csökkent láthatóság miatt is szövetségese volt. Amikor már sokadszor rohant el az egyik vastag törzsű vadgesztenye mellett, valaki hirtelen megragadta a bal karját, és a fa sötétebb oldalára rántotta. Nem a suszterinas volt.

- Egy szót se, ha azt akard, hogy Istvánnak ne történjen baja! – suttogta egy parancsoló hang magyarul.

- Ki az? Ki maga? – rebegette Mária halára ijedve valamivel hangosabban.

Megleپő volt számára, hogy a férfi magyarul beszél. Annyit felfogott helyzetéből, hogy valami belügyes lehet.

- Nem megmondtam, hogy ne üvöls! Épp eleget szórakoztam azzal, hogy senki se lásson meg. Figyelj rám! Gyere velem, ha a szeretődöt még élve akard látni, és meg ne próbálj menekülni! – mondta az ismeretlen határozottan és előhúzta a pisztolyát.

Mária reszketett a félelemtől. Se a férfi vonásait, se a hangját nem ismerte. Ahhoz azonban nem fért kétség, hogy nem az itteni magyar nyelvjárást beszéli. Rögtön arra gondolt, hogy a másik oldalról érkező idegennel van dolga. Bizonyára a határ felé vezet majd, amitől még inkább megijedt. Annyira azért ura volt a helyzetnek, hogy nem tett meggondolatlan lépést.

- Hová visz? – kérdezte félénken, az előbbinél halkabb hangon.

- Messzire megyünk. Hogy hová, azt nem mondhatom meg. Engedelmeskedj, ha jót akarsz! István ott lesz – válaszolt az ismeretlen, és intett Máriának, hogy induljon.

A lány egyre biztosabb lett benne, hogy merre viszik. Időnyerés céljából meg akarta kérdezni, hogy miért a dombok felé vonszolja a férfi, de egyelőre magába fojtotta a szót. Gyorsan lépkedett a magas, hosszú, sötét kabátot és bőrsapkát viselő ember mellett. Az idegen szeme folyamatosan a környéket fürkészte, de közben a lányt is figyelte, nehogy szökní próbáljon. Mária attól félt, hogy nem is Istvánhoz vezetik, hanem csak el akarják csalni valahová. Arra is gondolt, hogy kiáltani fog, amikor észrevesz valakit az úton. A zord időben azonban senkivel sem találkoztak. Néhány perc múlva már a város feletti dombok közt jártak. Mária hirtelen megállt.

- Nem Istvánhoz hajt maga engem! Nem megyek én sehová! Engedjen haza – mondta remegő hangon, és közben elsírta magát. Nem folytathatta, mert az idegen akkorát lökött rajta, hogy csak szerencsével tudott talpon maradni. Rászegezte a pisztolyt. Mária belátta, hogy nincs visszaút, vállalni kell a bizonytalanságot, ami akár az életébe is kerülhet. Azzal nyugtatta magát, hogy ahogy neki nincs más választása, bizonyára István is így volt, amikor először kényszerítették valamire. De a fiút feltételezése szerint a jugoszlávok zaklatták, az ő rabul ejtője pedig kétségkívül magyarországi...

Eddig az események váratlansága miatt gondolkodni sem volt ideje, most azonban feltámadt benne az önvád. Miért nem maradt otthon, miért hallgatott a cipész üzenetére? Egyre bizonyosabb lett benne, hogy a mesternek szerepe volt István sorsának alakulásában és ennek következtében az övében is. Az is bántotta, hogy mennyire aggódhatnak most drága szülei, és milyen bánat éri őket, amikor szembesülnek eltűnésével. Ha csak valamilyen csoda folytán nem érik hozzájuk üzenet, azt sem fogják tudni, hova lett a lányuk.

Még az utat sem tudta megfigyelni. A szőlőskertek közötti borospincék szörnyekként tűntek fel a ködös, nyirkos levegővel elárasztott sötétben. Az egyik épület mögöl hirtelen egy újabb ismeretlen lépett melléjük. Fogva tartójával rövid ideig suttogtak egymás közt, majd hármában folytatták az utat. A két férfi előről és hátulról közrefogta a lányt. Csendben meneteltek, még mindig többnyire szőlővel beültetett parcellák között. Mária számára az itt-ott feltűnő magányos fák is félelmetesek voltak.. Azt képzelte, hogy mindegyik mögöl figyel valaki. Ilyenkor gyorsan elkapta tekintetét.

Már túl voltak jó két kilométeren, amikor a lány lábai egyszer csak nem bírták tovább. Éppen egy pocsolyát akart átlépni, amikor összerogyott. Néhány percig alig bírt mozdulni. Távol voltak már a város zajától, a környéken senki sem lakott. Az esős, nyirkos novemberi estén amúgy is kevés volt az esélye, hogy véletlenül arra téved valaki, ezért kísérői nem voltak durvák. Az utóbb csatlakozott férfi felsegítette,

az ő vállára támaszkodva lépdelt tovább. Nemsokára elhagyták a szőlővel beültetett dombokat, és sűrű erdőben folytatták az utat. Mária csodálkozott, hogyan tudnak olyan biztonságosan haladni, hiszen ő a koromsötétben jóformán az orráig sem látott. Az ösvény ráadásul annyira keskeny volt, hogy helyenként éppen csak elfértek két terebélyes fa vagy szúrós bokor között. Talán jó negyedórát botorkálhattak a sötétben, amikor foglyul ejtője megállt és a lányhoz fordult.

- Arra kérem, hogy maradjon teljesen csendben. Ne sóhajtson, ne köhécseljen és főleg ne szóljon egy szót sem, mert az mindannyiunk számára végzetes lehet

- Félek. Nagyon félek! – suttopta Mária.

- Ha engedelmeskedik, nem lesz semmi baj. De ha megszólal, vagy zajt üt, lelövöm. Bár nem szeretném – folytatta az első férfi.

- Mit kell tennem? Ígérem, bármit megteszek. – mondta alig hallhatóan a lány.

- Körülbelül harminc lépésnyire tőlünk, ott az országhatár. A magyarországi oldalon a taposóaknak miatt nagyon kell vigyázni. Elég pontosan tudjuk, hogy merre kell menni és hová szabad lépni, de addig el kell jutni. A jugoszláv határőrök ráadásul mindig a közelben ólálkodnak. Sejtik, vagy talán tudják is, hogy itt az egyik átjárható rés a szögesdróton. Most a társam kicsit távolabb megy, és letör egy faágat, hogy elterelje a figyelmüket. Mi ketten kivárjuk, míg ők elindulnak a zaj felé. Akkor gyorsan megközelítjük határt, és mikor már ott leszünk, magát a hátamra veszem, nehogy véletlenül aknára lépjen. A magyar határőrök tudják, hogy jövünk, ott már nem lesz gond – magyarázta a pisztolyos.

A leány dermedten hallgatta. Megértette, hogy mi a teendő, és már azzal is tisztában volt, hogy az apja által többször emlegetett, hírhedt magyar államvédelmi alakulat foglya. De számára is az volt a legfontosabb, hogy sértetlenül átjussanak a határon, aztán a többi majd csak alakul valahogy. Istvánra gondolt, és minél hamarabb mellette szeretett volna lenni. Jelezte, hogy mindent megértett, és kész a közreműködésre. A főnökféle belügyes utasította társát, hogy indulhat.

A másik kísérő eltűnését követő percek idegtépő várakozással teltek. Máriának eszébe jutott, hány ilyen tragikus végű kísérletről hallott. Volt rá példa, hogy a szerencsétlen ember taposóaknára lépett, és a robbanás következtében szörnyethalt. De ártatlanokat is lőttek le mindkét oldalon. Az egyik közeli faluban múltkor egy kislány tévedt a mezőn dolgozó szülei mellől szederszedés közben véletlenül a tiltott sávig, ahol az egyik jugoszláv határőr, állítólag mert elszunyókált és hirtelen felébredve megijedt, meglepetésében agyonlőtte a gyereket. Mária maga elé képzelte, hogy őket is észreveszik és mielőtt bármit tudna mondani, eldördül a fegyver. És látta azt is, hogy míg kísérője hátán kapaszkodik, a férfi megbotlik a sötétben, és mindketten egy taposóaknára zuhannak.

Hosszas várakozás után reccsenést hallottak a várt irányból, majd sietős léptek zaját. Éles hang hallatszott a ködből, szerbül: „Stoj, ali pucam!”, „Állj, vagy lövök!”. Két lövés is dördült, de hogy eltaláltak volna valakit, arra nem lehetett következtetni, mert síri csönd következett. Egy kis ideig még mozdulatlanul álltak a helyükön, majd a férfi megragadta a leány karját, és gyorsan elindultak a határvonal felé. Mintegy ötven méter után hátára kapta Máriát. Lassan, óvatosan haladtak előre. Néhány lépés múlva letette a leányt, mert egy kerítéshez értek. Hason kúszva, a szögesdrót egyik falába mellett tátongó nyíláson sikerült a másik oldalra jutniuk. A férfi ott ismételten a hátára vette terhét, és még az előbbinél is óvatosabban lépkedett előre. A taposóaknak felett jártak. Hirtelen újabb kerítés következett, megint átmásztak egy lyukon.

Átjutottak a vasfüggönyön, át Magyarországra. Tettek még néhány lépést, aztán valaki megállította őket. A kísérőjét egy ismeretlen hang Halál néven szólította. A belügyes válaszolt, és megerősítette, hogy ő érkezett meg a lánnyal. Kezet nyújtott egymásnak és sietve indultak ki a határsávból. Nem kellett messzire menni, mindössze háromszáz méterre egy kisebb tüzet ült körül néhány katona.

- Köszönöm a türelmét és a megértését! Sok szerencsét kívánok az életben! – nyújtott kezét búcsúzóul a lánynak foglyul ejtője. A tűz rávetülő fénye körülbelül harmincesztendő, markáns férfiarcot mutatott. Válaszolni már nem tudott a lány, mert addigi kísérője sarkonfordult és szapora léptekkel indult egy távolabb álló katonai terepjáró felé.

Máriához jó ideig senki sem szólt, majd egy tiszt került elő, és intett neki, hogy kövesse. Szintén dzsippel a közeli határőrlaktanyába vitték a lányt. Ott egy üres terembe vezették, melynek közepén asztal állt, három székkal. Rövid ideig ismét magára hagyták. Újra bizonytalanságérzet vett rajta erőt, hangosan zokogni kezdett. Néhány perccel később nyílt az ajtó, és megjelent két katonatiszt. Mária nem ismerte a rendfokozatokat, így fogalma sem volt, kikkel lehet dolga. Leültek az asztal mellé, és neki is intettek, hogy foglaljon helyet.

- Hogy hívják? – kérdezte nagyon nyugodt hangon a látszatra idősebb tiszt.

- Slápsi Mária – felelt csendesen a leány.

- Öszintén sajnálom, hogy közünk van az idehozatalához, de nem mi tehetünk róla. A vőlegényére kellett volna jobban vigyáznia, akkor nem kerül ilyen helyzetbe – magyarázta a férfi.

- Én nem tudom, mit vétett István, és azzal sem vagyok tisztában, hogy mi ez az egész, ami körülöttünk történik. Én igazán szeretem a vőlegényemet, akit becsületes embernek ismerek gyermekkorunk óta. Megtudhatom, hogy hol van most, mert már tíz napja nincs hír felőle? – kérdezte Mária valamivel magabiztosabban.

- Ne várja tőlünk, hogy hosszan magyarázzuk a mai politikai helyzet furcsaságait. Mi itthoniak nagyot csalódtunk magukban, magyarokban, odaát, hogy bedőltek Titónak. A maga Istvánja is azt vélte becsületesnek, hogy saját nemzetét jelenti fel, az itteni történéseket súgja be a jugoszlávoknak! – váltott indulatosra a tiszt.

- Én... én nem tudom, hogy miben vétett István. De meg vagyok róla győződve, hogy kényszerből tette azt – válaszolta könnyeivel küszködve Mária.

- Én meg inkább úgy gondolom, hogy érdekből vagy haszonszerzés céljából, netán érvényesülési vágyból állt kötélnek. A vallatásakor sokkal inkább ez derült ki. De most majd meglátjuk, hogy milyen legény valójában. Néhány pillanatra behozatom őt ide, hogy lássák egymást. Aztán hosszabb ideig nem találkozhatnak. Ne féljen, magának nem esik bántódása és jó helyen lesz. Istvánnak azonban ezentúl nekünk kell egy-két feladatot elvégeznie, ha újra magával akar lenni. Az is bebizonyosodik nemsokára, hogy őszintén szereti-e, vagy a határ másik oldalán már megfeledkezik az ő Máriájáról?

A fiatalabb tiszt kiment a helyiségből, és kiáltott valamit a folyosón. Néhány másodperc múlva bevezették Istvánt. A fiú sápadt volt, ütések nyomait lehetett látni a homlokán és az állán. Nagyon meglepődött. A rangidős tiszt intett, hogy megölelhetik egymást. Beszélni nem szabadott. Kis idő után Istvánt kivezték a szobából. Mária hangosan zokogni kezdett.

Csak ezek után tudatosult benne, mennyire kiszolgáltatottak és milyen reménytelen a helyzetük. Foglyok mindketten és egymás túsza. Pedig a bűnük csupán annyi, hogy a vasfüggöny árnyékában, véletlenül a könyörtelen hidegháborús forgatagba kerültek. És ezért, oly sok hasonló sorsú társukkal együtt, emberként és kisebbségi sorsú magyarként, határon innen és túl egyaránt megalázták őket. Akkor már jobb annak, aki méltóságát őrizve aknára lép, öngyilkos lesz vagy lelki szorongásaiba zavarodik bele.